

אורות וצללים...

מכתב לשלוש נשים

עבודתו בסרט הזה זכתה את יוסף מנקיביץ בתואר "הבמאי הטוב ביותר ב-1949". בתמונה: שלוש הנשים — ג'ין קריין, לינדה דארנל ואן סותרן.

אולפנים יש — וסרטים אין

ביותר, מראות אי פעילות שתהיה מובנת אם נזכיר שבאף אחת מהגולותיהן אינו יושב אדם שיש לו קשר, ולו גם רחוק ביותר, לסרט בכלל ולסרט עברי בפרט. שתי חברות אלו רכשו לעצמן שטחי אדמה גדולים מקרקעות האומה וקברו בהם, כפי הנראה, את תכניותיהן העצומות. הממשלה, שעושה לאנשים אלה, אינה מפעילה עליהם, משום מה, כל לחץ שיבצעו את אשר הבטיחו לעשות: לייצר סרטים. חברות קטנות יותר פעילות למדי, הגם שבצורה מורה מאד. הבמאים העוסקים בהכנת סרטים "ישראליים" פחות או יותר בקביעות הם אלה:

א. יהודירוסי-אמריקאי שסובב בארץ מספר סרטים קטנים (בארצם וב"ערכם).
ב. יהודי-אמריקאי שהציג זה עתה בניו-יורק סרט "ישראלי" (דובר אנגלית).

ג. במאי יהודי-אנגלי שסובב ב"בקרורו האחרון בארץ סרט ארוך.
ד. במאי הונגארי העומד להתחיל בסרט "ישראלי" גדול.
ה. במאי מרקואני המסובב בעצם הימים הללו סרט בירושלים.
קייבוץ גלויות מענין, במאים בני אסכולות שונות ומשונות, בעלי נסיון מגוון ודרגות שונות של כשרון. אולם בכל זאת יש משהו המאחד את כולם:

איש מהם אינו יודע עברית.

עבודת ההסרטה נעשית על סהרת הלועזית. אין זה מקובל כלל — ובלתי אפשרי, בעצם — לנהל את ההסרטה בלשון הארץ. גם המתכרים אינם נוקטים לעברית; אם יכתבו את תסריטיהם בלשון ישראל, לא יוכלו הבמאים לקרוא אותם. אולם אל דאגה, כותבי התסריטים יגישו את כתבי היד שלהם בלשון בני אדם, כי אין בהם אסיאתים דוברי עברית. מחוץ לעולים חדשים, או תיירים לשעה אלה, יש יצורים מענינים מבחינה תרבותית בין זתיקי אנשי ההסרטה בארץ; למשל — ולשנינה — אותו צלם-במאי, אחד מעמודי התווך של תעשיית הסרט שלנו, שאינו יודע מלה עברית אף על פי שהוא יושב בתוכנו שמונה עשרה שנה.

זהו המצב מסביב לסיר הבשר הדל של תעשיית הסרטים בארץ. אין אנו קובעים שאנשים אלה אינם מסוגלים להקים כאן תעשיית סרטים, אומרים אנו רק שסרט עברי יהיה לנו אך ורק כשהתעשייה תיהפך לאמנות סרטים בעלת סגנון ישראלי מקורי ורוח עברית מקורית. להשגת מטרה זו זקוקים אנו לכחות יוצרים חדשים, מבני הארץ.

יחנן שנער

המצוינים שנעשו בצרפת של ימי הכיבוש הגרמני.
אין אנו רוצים לפגוע, חלילה, בקולנוע "זוהר", אבל סרט זה צריך שיהיה מוצג אף בבית קולנוע במרכז העיר כדי שיהנו ממנו גם אנשים שאינם יכולים לטלטל את עצמם לדרומה של העיר.

ובכן, חלקו את פרטי האקדמיה לאמנות הסרט בהוליווד וכמה לבבות נתמלאו אשר רבים אחרים מאוכזבים, כי אל פרטי ה"אוסקר", כפי שהם נקראים, לוטשים את עיניהם כל אנשי הסרט באמריקה.

ברודריק קרופרד זכה בפרס השחקן הטוב ביותר (הסרט: "כל אנשי המלך") אוליביה דה האבילנד זכה בפעם השלישית את ה"אוסקר" כשחקנית הטובה ביותר (הסרט: "היורש"). שחקן המשנה הטוב ביותר: דין ג'אגר (בסרט "שעה שתיים עשרה, למעלה") שחקנית המשנה: מרסדיס מקמברידג' (כל אנשי המלך). הסרט הטוב ביותר: "כל אנשי המלך". הבמאי הטוב ביותר: יוסף מנקיביץ ("מכתב לשלוש נשים").

בשנים האחרונות ניתן מטר של ביקורת על שיטת חלוקת פרסים אלה. כיון שלא ראינו עדין את הסרטים שזכו, פרט לאחד, לא נוכל לקבוע אם צדקו המבקרים לחלוטין. אולם מאחד שראינו (לא בארץ) את "מכתב לשלוש נשים" אנו יכולים לקבוע בוודאות שיוסף מנקיביץ אינו ראוי כלל וכלל לתואר "הבמאי הטוב ביותר לשנת 1949".

השחקנית הטובה ביותר ב-1949

אוליביה דה האבילנד זכתה, זו הפעם השלישית, בפרס ה"אוסקר" של האקדמיה לאמנות הקולנוע בהוליווד. התמונה הזאת לקוחה מן הסרט של ויליאם ווילר "היורש", שמשחק בו הביא לה את הפרס.

במדורנו האחרון הזכרנו את הבמאי הדני המצויין קארל דראייר, והבענו את צערנו על שאף לא אחד מסרטיו המעטים מצא את דרכו ארצה.

למחרת היום נתבשרנו שסרטו האחרון "יום הזעם" יוצג בארץ. בעצם, הוא הועלה על הבד בחיפה כשהוא נושא את השם "יום עברה".

ועל כך יישר כחו של סוכן הסרט ובית הקולנוע שהעזו להסתכן ולהציג יצירה גדולה אף שהיתה בכל מקום כשלוף קופתי חרוץ.

נקווה שהקהל שלנו ידע להעריך את סרטו הגדול של דראייר ושיבישראל, לפחות, תנתן לו קבלת הפנים שהוא ראוי לה. וכן שהכתובת "רק למבוגרים" המצורפת אליו לא תמסוך לבית הקולנוע אנשים המקוים לחזות במשהו שלא ימצאוהו.

המאורע החשוב ביותר בי עולם הסרטים הקטן שלנו בעת האחרונה היה בלי כל ספק פגישתם הראשונה של עובדי ההסרטה בארץ, לקראת ייסוד ארגון עובדי המקצוע בישראל.

היתה זו פגישה מוזרה: מדרכו של עולם הוא שעובדים במקצוע אחד מכירים זה את זה, אף אם אינם מאורגנים בקבוצה אחת. לא כך אצלנו. נכנסו אנשים אחד אחד לארץ האסיפות בבית הוועד הפועל של ההסתדרות והביטו זה בפני זה במבטים תמהים של אי-היכרות.

כמה אופיני הדבר למבנה, או הסדר ולאנרכיה השוררים ב"תעשיית הסרטים" בישראל! כאחד הגליונות הכאים נישב ונדבר על תפקידיו של ארגון זה העלול — יותר מאי שר עשרים בעלי הון מחוץ לארץ — לתת דחיפה קדימה לאמנות הסרט שלנו.

בינתיים, הננו מאחלים לחברי רים לוועד המיסד הצלחה רבה.

לפני חדשים אחדים נבאנו שהדרך האחת לפתור את בעיית הצפיפות בבתי הקולנוע, לבער את נגע הספסרות המבישה בכרטיסים ולהפוך את ההליכה לקולנוע מעינוי לתענוג היא שיטת הצגת ללא הפסקה. וניבאנו שאם יתחיל בשיטה זו בית קולנוע אחד ויחיד, ילכו כל השאר בעקבותיו.

נבואתנו נתקיימה. אחרי "תמר" החל להציג עוד בית קולנוע בתל-אביב "ללא הפסקה", ואף על פי שהאחרים עודם מתעקשים להשאר פרובינציאליים, גם שעתם תגיע.

תל-אביב גדלה והולכת ומתחילים להתבלט בה שני סוגים של בתי קולנוע: הגדולים שבמרכז העיר, המציגים סרטים בהצגות בכורה, ובתי הקולנוע "המקומיים", ברחובות צדדיים, בשכונות ובפרברים שאליהם מגיעים הסרטים בסבוב שני או שלשי.

אחד מן הסוג השני הוא קולנוע קטן ונחמד, "זוהר", בשכונת ספירא, שהפיתע אותנו נעימות והציג בהצגת בכורה דחוק את הסרט הצרפתי הנפלא של לואי דאקין, "אנו הנערים". אין זה סרט חדש, השנה תמלאנה לו תשע שנים, אולם מהדורה צרפתית זו של "אמיל והבלשים" היא אחד הסרטים